

הביאני הדרין

משמעות דנפקין מהיכלה
של תורה מתיבתא רבה
ישיבת
כנסת יצחק
חדרה

גליון 195

מדן רבינו המשגיח שליט"א

לעבדך באמת

ועד כללי - פרשת לך לך תשפ"א

המרכזיים באישיות של הבנ"א, להצמד לאמת של התורה, כמו שהחזו"א כותב שהתכונה היותר יסודית לת"ח היא האמת, הרי התורה היא תורת אמת, בשביל להתאחד עם התורה צריך לחיות את האמת.

הרב שך בהקדמה הקצרה להוצאה האחרונה של ה"אבי עזרי" כותב, דבר ראשון, שהוא מודה להשי"ת, ואח"כ הוא כותב שהוא השקיע בזה הרבה עמל ויגיעה, "ומה שרחוק מן האמת הרחקתי, כי ידעתי שזו מלאכת שמים, ועיני ה' פקוחות על כולם ועל הכל, וביחוד מה שנוגע לדברי תורה החיוב לכיון רק אל האמת" עיי"ש, כיון שהתורה היא תורת אמת, עיין לשון החזו"א (קו"א ה"א טו) "... שאין התורה אמת אפשרי אלא אמת חיובי". וצריך לעמול ולהתייגע להגיע לאמת של התורה, לא סתם לומר סברות, אלא באחריות לומר אמת. בענותנותו הוא כותב 'מה שרחוק מן האמת הרחקתי'... הענוה שלו לא נותנת לו לומר אפילו שזה 'קרוב לאמת', הוא לא פירגן את זה לעצמו, רק 'מה שרחוק מן האמת הרחקתי'.

התפקיד הוא לעמול להגיע לאמת של התורה, לפחות בשכל שלי, מה שנראה לי האמת. החזו"א איש כתב לרב שך (במכתב הידוע על שלמי שמחה) "אף שאין דרכי לבוא במשא ומתן עם החכמים, אבל כבוד תורתו שהאמת אהוב לו מאד וכו', אה, יש "הסכמה" לרב שך מהחזו"א ש"האמת אהוב לו מאד".

השבת הסמוכה ליארצייט של החזו"א והאבי עזרי, מצוקי ארץ, מצוקי תבל, הם עמלו והתייגעו בתורה, והתמסרו אליה, גם בכל המצבים הקשים שהם עברו, ודאגו למסירת התורה והרבצת התורה, בפרט בארץ ישראל, ולהעמיד את המחוייבות לתורה ושמירת התורה כצורתה, הם הלכו עם האמת עד הסוף, הם היו מוכנים לותר על הכל, רק לא על האמת.

לא ניכנס עכשיו לדבר על האישים, רק נעסוק ברוח הנושבת מן האישים, ולהתחמם מאורם. אנחנו רוצים לדבר במדרשים הידועים והמפורסמים מאד בסוף פרשת נח ותחילת פרשת לך לך, ונקווה לסייעתא דשמיא להגיע לאיזה הרגשה, ונראה לאן נגיע, בעזר השי"ת.

כמו תמיד אנחנו מבקשים מהציבור להיות שותפים בתקוות, שזוכה לדבר כמו שצריך, ולשמוע

אנחנו אומרים בכל שבת ד' פעמים, "או"א רצה במנוחתינו, קדשנו במצוותיך ותן חלקינו בתורתך, שבענו מטובך ושמחנו בישועתך וטהר ליבנו לעבדך באמת". מבקשים מהקב"ה "רצה במנוחתינו" - שהשי"ת יהיה מרוצה משמירת השבת שלנו, ממילא אפשר לבקש קדשנו במצוותיך - לא רק קדושת מצות השבת או מצוות הנעשות בשבת, אלא כל המצוות הנעשות בכל הימים הבעל"ט - עד שבת הבאה, וכן שאר הבקשות, 'ותן חלקינו בתורתך', 'שבענו מטובך' 'שמחנו בישועתך', היינו בכל הזמן הבא עלינו לטובה.

כך בכל שבת, ובפרט בשבת כזו שיש יותר קושי וניכרת יותר שמירת השבת, ממילא אם השבת נתחנך אותנו את מה שהיא צריכה לחנך אותנו, אם נתחנך מהשבת מה שהיא צריכה לחנך אותנו, ויהיה יותר 'רצה במנוחתינו', נזכה יותר ל'קדשנו במצוותיך', יותר ל'תן חלקנו בתורתך', יותר ל'טהר ליבנו', יותר 'לעבדך', יותר 'באמת', בכל הימים הבעל"ט. וא"כ דבר ראשון "טוב להודות לה", "מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה", שאנו זוכים לכזו שבת.

החזו"א כותב בקו"א, (ה"א, יג) שהאדם הזוכה לידיעת התורה - "הוא הולך בין אנשים ונדמה לאדם הרואה לעיניו כבן אדם, אבל באמת הוא מלאך הדר עם בני תמותה וחי חיי אצילות ומרומם על כל ברכה ותהילה". ושם מבואר כי "האיש הזוכה לידיעת התורה - רצוני לומר שהשכל הניתן בנפש כגרעין בגומת השדה התאחד עם החכמה והיו לבשר אחד". אורייתא וישראל חד, ה'חזו"א איש' זכב שתתקיים בו ההגדרה הנ"ל, הוא התאחד עם החכמה והיו לבשר אחד, והראיה - שקוראים לו "חזו"א איש"! הרי בברית קראו לו אברהם ישעיה, אבל כולם קוראים לו חזו"א איש, עוד בחייו הוא הוכר בציבור בשם "חזו"א איש", התורה נתנה לו את השם הזה, זה השם האישי-התורתי שלו. (מסתמא יש הרבה יהודים שלא יודעים שקוראים לו אברהם ישעיה...) [גם ה"חפץ חיים", התורה נתנה לו את השם "חפץ חיים", ואנחנו רגילים לומר שגם הרעק"א, התורה נתנה לו את השם "רבי עקיבא איגר", "שו"ת רעק"א", "דרוש וחיודש לרעק"א", זה השם האישי-התורתי שלו].

החזו"א חי את האמת של התורה, הוא חי את המחוייבות לאמת של התורה, זה אחד התפקידים

ברוך ה' שזימן לנו בשבת הסמוכה ליארצייט של החזו"א, אפשרות להוכיח את שמירת השבת שלנו בצורה טובה יותר, השבת הזו מכונה "שבת חזון איש", זכור אותו האיש לטוב ו"חזון איש" שמו, שזכה להעמיד בציבור את הרגשת המחוייבות לשמירת התורה והמצוה כפי שהיא צריכה להיות, בלי שום שינויים. אע"פ שמשך הגלות גרמה הרבה שינויים בארחות החיים, אבל לא מתאימים את התורה לפי רוח הזמן, אלא תמיד יציבות התורה חיה וקיימת לשמור את מצוותיה כפי שקיבלנו אותה בסיני, והכל נובע ומבוסס על יציבות המחוייבות לעמלה של תורה.

במשך השנים אנשים התרגלו להשתמש בכח האלקטרי, וזה נכנס למערכת החיים בהרבה פרטים. ואמר החזו"א, שבארץ ישראל בשבת קודש כשזה נעשה לדאבון לב ע"י חילול שבת - אין שום אפשרות להשתמש בזה, ולכן החרדים לדבר ה' אינם משתמשים כלל בשב"ק בכח זה. הוא אמר - היית מסכים שמישהו ידליק גפרורים לידך כל הזמן ואתה תשב ותלמד בספר? הם הרי כל הזמן מחללים את השבת!

בספר (חזו"א או"ח סי' לח סק"ד) הוא נותן את ההבנה שזה נושא של איסור חילול ה'. שאינו חס לכבוד שמים, וכמש"כ שם להדיא "ואף אם הוא באופן שיש היתר בשימוש מן הדין... והנהנה ממעשיו מעיד ח"ו שאין לבו כואב על חילול שבת" הנעשה במרד ח"ו, ע"ש. יש מכתב בו החזו"א מלמד כי בנושא של חילול ה' פעמים שזה ביהרג ואל יעבור! ז"ל, "הנידון לביטול השבת היו בחילול השם, ובחילול השם יש דין יהרג ואל יעבור, וגם זה צריך שיקול הדעת", עי' גנזיה ח"ה ולכן כשכתוב בספר 'חילול ה' על חילול שבת, הרי הענין נורא.

זכינו בשבת הזו שיהיה ניכר יותר שמירת השבת שלנו, "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם", בכל שבת - גם כשזה קל - ניכרת שמירת השבת, אבל בשבת הזו שיש צורך וזה לא קל-ניכרת עוד יותר שמירת השבת, ובפרט שאנו זוכים להיות מקדשי ה'.

א. א"ה - בשבת זו הגנרטור לא פעל.

ב. [דרך אגב, יש בזה הערה נוראה, דכאשר אין האדם נוהר מחילול ה' דהשתמשות בחשמל, איך הוא מעיז פנים לבקש רצה במנוחתינו...]

כמו שצריך, ולקבל את התועלת כמו שצריך, ללמוד וללמד.

אברהם אבינו נולד בסביבה קשה, היה את נמרוד שהוא יודע את ריבונו ומתכוין למרוד בו, והוא גם המריד את הציבור, הוא נקרא גם "אמרפל", שאמר לאברהם פול לכבשן האש, העולם הגיע למצב שהשי"ת לא מוכר בעולמו. למצב הזה אברהם אבינו נולד, ואברהם - "נדבו ליבו להכיר את בוראו", הוא רואה בירה דולקת, עולם שלם, והוא משוטט בדעתו, הוא מבין שיש "בעל הבירה", הוא משכיל להבין שיש בעל בירה, הוא עדיין לא יודע מיהו, אבל הוא מחפש, הוא רוצה לדעת מיהו בעל הבירה, מה הוא רוצה מעולמו, האם אני מתפקד נכון במה שמוטל עלי בעולמו, הוא לא רגוע, הוא לא שליו, "משוטט בדעתו", עד ש"הציץ עליו בעל הבירה ואמר לו אני הוא בעל הבירה", הוא קיבל נבואה מהשי"ת, וכעת ברור לו מיהו בעל הבירה, ואברהם אבינו לא נרגע, הוא ממשיך לעמול, משוטט בדעתו כל הזמן, מה התפקיד שלי, מה הבורא רוצה ממני, עד שהוא הגיע לשמירת כל התורה, כך הוא מתקדם ומתקדם, בעמל וגייעה, בלי שום סיג, ובלי שום עצירה.

ואחרי שהוא בעצמו יודע את האמת, הוא לא מסתפק בזה, לא די לו שהוא בעצמו יודע את האמת, הוא מסתובב בעולם ומפיץ את האמונה בהשי"ת. היו לו קשיים גדולים, רדפו אותו, קיללו אותו, שמו אותו בבתי סוהר, והוא ממשיך בשלו, עד שהוא הגיע לזיכוח פנים מול פנים מול נמרוד, האיש הגבור ציד לצוד דעתן של הבריות, בפשטות היו כולם בטוחים שאברהם יצא מנוצח, אבל לא כך היה - אברהם שאל אותו שאלות, עד שבסוף לנמרוד לא היה מה לענות, וכדרכם של שקרנים - הוא לא הודה, אלא נשאר בשלו ואמר לאברהם - אני עובד את האש, תיכנס לכבשן האש ונראה האם מי שאתה עובד אותו יציל אותך מכבשן האש.

הכמים במדרש אומרים שהמצב הזה היה נקודת מפנה מרכזית לכל ההמשך של העולם, העולם עמד בפרשת דרכים מרכזית כלפי כל ההמשך של העולם, האם אברהם יהיה זה שאפשר דרכו להמשך ולקדם את העולם לתכליתו, "אחות לנו קטנה ושדים אין לה, מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה", אברהם נקרא "אחות", כי הוא זה שאיחה את הקרעים, העולם עשה קרע בין השמים לארץ, איבדו את הקשר בין הנבראים להשי"ת, ואברהם אבינו איחה את הקרע, עכשיו יש קשר בין הבורא ית' לנבראים. וכעת העולם עומד למבחן, העולם מחכה מה אברהם אבינו יעשה במצב כזה.

"אם חומה היא - נבנה עליה טירת כסף", אם אברהם מעמיד מעשים כחומה - אם הוא יעמוד ביציבות באמת האמונה - 'נבנה עליה טירת כסף', יהיה אפשר לבנות עליו את כל ההמשך, את כל התכלית והמטרה שהשי"ת חפץ מעולמו, אבל אם דלת היא - אם הוא יתנועע כמו דלת, אם הוא ח"ו יזוותר, יעשה איזה הנחה, שרק יהיה נראה כאילו... אזי 'נצור עליה לוח ארז', אמנם ניתן לו משהו, יהיה אפשר להעמיד משהו זמני, הוא עצמו יתפוס איזשהי חשיבות, אבל בהמשך הדורות זה יישחק, לא יהיה אפשר להעמיד עליו את כל הדורות, בשביל להעמיד את כל ההמשך צריך להיות 'חומה'.

ואברהם אבינו בזה שנכנס לכבשן האש ולא להודות לשקר, בעובדה יציבה זו, שלכאורה נראית

הפסד, אברהם אבינו אמר 'אני חומה! הוא עמד ביציבות מוחלטת, הוא נאמן להשי"ת, והוא נכנס לכבשן האש, אברהם אבינו יציב באמונתו, בלי שום סיג, ואין שום חשבון להודות לשקר, ואפילו לפנים.

אברהם אבינו הוסיף ג"כ 'שדי כמדולות', הוא קבע בזה שצאצאיו ימשיכו להעמיד את האמונה, עד סוף כל הדורות, ימסרו נפש על האמונה.

ונעשה לו נס והוא יצא מכבשן האש, השי"ת בעצמו הציל אותו, גבראל רצה לרדת להציל אותו והשי"ת אמר אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד. (עי' פסחים קיח.)

המדרש אומר שהרן ג"כ עמד שם בצד, והוא הסתפק מה לעשות, לא שהוא הסתפק אם אברהם אבינו צודק או לא, הוא ידע שאברהם אבינו צודק, אבל הוא הסתפק האם להכריז את זה או לא. והוא אמר לעצמו - אם אברהם נוצח אני משל אברהם, יש לו אומץ להכריז בפומבי שהוא משל אברהם, ואם נמרוד נוצח הוא יגיד שהוא משל נמרוד.

וכשאברהם אבינו יצא מכבשן האש שאלו את הרן של מי אתה, והוא אמר משל אברהם, למה בכלל שאלו אותו, מה עם נמרוד, לנמרוד לא אכפת שאברהם יצא... הרי עשו פה מבחן ואברהם ניצח, עכשיו נמרוד צריך להודות לאברהם, וכי ההסכם חד צדדי...? נמרוד הרי יודע את ריבונו, כבר קודם הוא ידע שהשי"ת יכול להציל את אברהם, הוא רק לא ידע אם זה יקרה... זהו כח השקר, שאינו מתבלבל מן האמת.

עכ"פ הרן אמר שהוא משל אברהם, והכניסו אותו ג"כ לכבשן האש, ונחמרו מעיו, ויצא ומת, "וימת הרן על פני תרח אביו".

נתעוררתי לדבר מפני דברי המשגיח זצ"ל, מה שהרן מת זה לא "עונש", אלא זו זכות גדולה! מעובדה זו אנחנו מכירים את אברהם, מה היה אילו זה היה הפוך, שקודם הרן היה נכנס לכבשן האש ומת, אברהם אבינו ג"כ היה נכנס, אחרת הוא לא היה יוצא חי! זה בודאי כך, לא יתכן אחרת! אברהם אבינו מוכן להתמסר לאמונה, גם אם הוא יודע שצריך לסבול בשביל כך, גם אם הוא יודע שהוא ימות!

ממילא להרן יש זכות גדולה, לא בכדי מלמדת התורה "וימת הרן על פני תרח אביו" ותשים אותו בצד... הרן מאד חשוב לנו! הוא מלמד אותנו מי זה אברהם! מפני שמה שהרן מת היה מפני שהיה מוכן ליכנס לכבשן האש רק מתוך אמונה בהשי"ת שיצילהו, ולא אילו אברהם היה יוצא מת מן הכבשן, ומזה מבינים אנו שאם אברהם כן יצא חי בהכרח זה כי אברהם אבינו ע"ה מוכן ליכנס לכבשן אש גם אם יוצאים ממנו במיתה, ולכן יצא חי.

פעם שמנו לב שהרן הוא סבא של כל בית ישראל, מכל הצדדים? הרי הרן הוא אבא של שרה, א"כ הוא הרי סבא של יצחק, והוא אבא של מלכה - אמא של בתואל אבי רבקה, ממילא הוא סבא של רבקה, וגם סבא של רחל ולאח מצד לבן שהיה אבא של רחל ולאח. הרי לנו כי יצחק הוא נכד של הרן, ויעקב כבר נכדו בין מבניו ובין מאמו, והשבטים זה כפול ומכופל בזכות רחל ואלה שהן בנות לבן בן בתואל, נמצא שהוא שאל כל צאצאי אברהם יעקב ויעקב ובנוסף הוא גם אבא של לוט, שהוא סבא של כל מלכות בית דוד, שהיא מלכות נצחית ע"י מלך המשיח. הוא סבא של כולם, יש לו זכות גדולה.

אבל אנחנו מיוחסים אחרי אברהם אבינו, שהתמסר לאמונה באופן מוחלט, ונתן את הכח לכל הדורות למסור נפש לאמונה.

רבי שמשון רפאל בתחילת הפרשה כותב, שיש יחס חשוב ביהדות לבית אבא ולמולדת, אבל השי"ת אמר לאברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", מבאר רש"ר, והנה אמת, שומה על הציבור לייצג ערכים נעלים, ומתוך הנחה זו גם היהדות מייחסת חשיבות לכלל ואוסרת לפרוש מן הציבור, אולם בראשית היהדות נאמר "לך לך", לך לעצמך, והרי זה ערך נעלה עוד יותר, אין איש רשאי לומר - אני צדיק וישר בהתאם לאופנה, כל אדם אחראי על עצמו כלפי ה'! אם יש צורך בדבר, ושיטת הרוב איננה האמת - עבוד את ה' לבדך! הנה, זו ההכרה שנדרשה מאברהם כנקודת מוצא ליעודו ולייעוד עמו. אמת, האדם קשור בקשר אמיץ לארצו ולמשפחתו, (וגם לשון הקודש רומזת על כך - בעצם המילים "בית" ו"ארץ"), אולם קשרינו אל ה' יהיו חזקים ואמיצים מקשרינו למולדת ולמשפחה.

איך יכולנו להתקיים ואיך נוכל להתקיים - אלמלא ירשנו מאברהם אבינו את אומץ הלב להיות במיעוט, - "יהדות על פי רוח הזמן"?! - המחאה החריפה ביותר על כך היא המצוה הראשונה שנאמרה לאברהם, 'לך לך'! כלום היתה הופעתו הראשונה של אברהם מתאימה לרוח הדור?

אכן, לשם כך דרוש אומץ לב ואמונה שלימה באמת הפנימית והכרת הקל שבלב, לשם כך דרושה ההכרה היהודית, קשיות העורף היהודית, וזה היה הנסיון הראשון שהוטל על אברהם אבינו.

נודמן לי השבוע בס"ד, ספר הספדים על רבי גרשון ליבמן זצ"ל, משהו מפליא, מפעים כל לב. הוא היה מגידולי נובהרדוק, אח"כ הוא הקים הרבה תורה בצרפת, הוא היה שם ראש ישיבה מפורסם. כשהוא היה בגיל שנים עשרה אביו שלח אותו ללמוד בנובהרדוק, כשהגיעו הבחורים מנובהרדוק לעיירה שלו, כמו שהם היו עושים מפעם לפעם, מסתובבים ואוספים ילדים, כמה ששייך להציל. הוא הגיע לנובהרדוק, [אינו זוכר בדיוק באיזה שנה זה היה, האם לפני המלחמה העולמית הראשונה או אחרי], עכ"פ הסבא נפטר בשנת תר"פ, בשנים הראשונות הם עוד היו ברוסיה, ואחרי שלוש שנים הם ראו שאין שום אפשרות להמשיך ברוסיה והם עברו לליטא, לביאליסטוק. הסטייפלר ג"כ הבריה את הגבול, ושם היו אצל ר' אברהם יפה'ן החתן של הסבא שהוא היה ראש הישיבה.

המלחמה העולמית השנייה תפסה אותו בגטו וילנא, ושם הוא היה כל הזמן בביהמ"ד! כשכולם דאגו לחיים הגשמיים, הוא דאג לחיים הרוחניים, הוא כל הזמן היה בביהמ"ד, ללא הפסקה! הוא אירגן שם ישיבה, אסף בחורים, ועשו שם הכל, לימודים, תפילות, מוסר, ועדים, וגם בירז'עס - כמנהג נובהרדוק. הכל כרגיל, ישיבה לכל דבר! והוא בעצמו ישב ולמד כל הזמן, ללא הפסקה! וכדי להתקיים כך היה צורך בניסים גלויים ממש.

גם אח"כ כשהוא עבר למחנות ההשמדה, הוא לא זז כמלוא נימא, כמלוא נימא! בדיוק כמו בישיבה! הוא בחר מקום לישון בדרגש העליון, סמוך לתקרה, שם לא היה לו נוח, לא היה אפשר אפילו לשבת, רק לשכב, אבל שם היה איזשהו מחסה - היה אפשר להתפלל שם! והוא אפילו אירגן שם מנין! הוא אסף

אתם בודאי זוכרים את הסיפור על הילד במחנות הנאצים ימ"ש שמצאו אצלו סידור, ונתנו לו מכות רצח פשוטו כמשמעו, וכשהוא חזר הוא אמר "היה כדאי, היה כדאי!"

אנחנו אומרים כל יום "ברוך אלדינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו", מביאים בסידורים מהראשית חכמה לומר את זה בשמחה, לדמיין כמו שהוא כפות ומתקרבת אליו אש גדולה, ופתאום בא מישהו והציל אותו, איזה שמחה גדולה זו.

גם אנחנו - כמעט ולא היה לנו קבלת התורה! מה היה אם לא היה לנו קבלת התורה... היינו כמו כל גויי הארצות, משפחות האדמה, וגם כל אחד ואחד מאיתנו, שנמצאים אנו במצבינו, איזה "עלינו לשבח" צריך להגיד!

הרב שך היה מספר על אותם יהודים שהכניסו אותם לתאי הגזים, והם אמרו זה לזה, שמחת תורה היום, אמנם אין לנו ספר תורה לרקוד איתו, אבל יש לנו את הקב"ה לרקוד איתו! וכך הם רקדו עם הקב"ה! - זה עדיין מצלצל לי באוזניים ומרגש לי בלב, איך שאמר הרב שך, שכל החיים הוא מתגעגע לרגעים כאלו!

החזון איש והרב שך חיו עם האמת, האמת מחייבת בכל מצב, הם חיו את האמת של התורה, את האמת של האמונה, חיו בבהירות האמונה.

המדרש אומר, "ושדי כמגדלות" זה חנניה מישראל ועזריה, ובמדרש (תנחומא) מוסיפים עוד, רבי חנניה בן תרדיון וחביריו, והכוונה גם ר' גרשון וחביריו! בכל הדורות היו כאלו שחיו את האמת והתמסרו לאמת באופן מוחלט.

אנחנו לא יודעים מה מחכה לנו, אנחנו מקוים לגאולה שלימה בקרוב, אבל אנחנו לא יודעים מה עוד מחכה לנו, עם מה נצטרך להתמודד, צריכים להיות מוכשרים לכך, אנחנו כעת בשבת בלי אור, בלי מזגן... נו... אבל אם יש שכל - צריך לדעת לנצל את זה, לספוג את השבת כמו שצריך, להוכיח את שמירת השבת ולהרגיש את שמירת השבת ולהתחנך מכך, לעשות מזה שטייגען, ונוצה לרצה במנוחתנו, קדשנו במצוותיך, ותן חלקינו בתורתך... וטהר לבנו לעבדך באמת!

א גוטן שבת.

גם כשהוא עבר למחנה היותר קשה, שם לקחו להם את הכל, הכל! אפילו את הבגדים לא השאירו עליהם, וכמובן לקחו גם את התפילין, גם שם - הוא הצליח איכשהו להחזיר לעצמו את הטלית והתפילין, וגם סידור, וגם מספריים! בשביל לא להיכשל באיסור תער, הרשעים היו מגלחים אותם בתער, והוא הצליח להשיג מספריים, וכל הקבוצה שהיו איתו לא נכשלו, הוא כל הזמן חושב איך אפשר להינצל מעוד איסור, מעוד ביטול מצוה, למי יש מצב רוח בכלל לחשוב על דברים כאלו... הוא כל הזמן חי את התורה, לא מעניין אותו שום דבר, לא אוכל, לא שינה, שום דבר! והוא משפיע על כולם, הוא אומר - התפקיד שלי זה לשמור על הרוחניות, לשמור על הגשמיות - זה כבר תפקיד של הקב"ה! וכך הוא מקרין על כולם, זה מבהיל, שכל הקבוצה שהיו איתו, נשארו לחיות כל המלחמה! והאריכו ימים יותר מחמישים שנה אחרי המלחמה.

כשהגיע השחרור, הם עוד היו במחנה, והם יודעים שהם משוחררים, ברגע אחד הם נהיו בני חורין. מה אנשים עושים במצב כזה? ר' גרשון מיד פותח ישיבה! כל בחור שהוא רואה הוא קורא לו, בא, אנחנו פותחים כאן ישיבה עכשיו! אמנם לא היה גמרות, אבל אפשר ללמוד בעל פה, בחור אחד ידע סוגיות בחולין טוב - אתה תלמד אותנו חולין, עוד בחור ידע בבא מציעא טוב... וכך ישבו ולמדו. שם עוד היה להם קצת מה לאכול, אח"כ נודע להם שבמקום אחר במרחק כמה קילומטרים יש גמ' עירובין, הם שלחו לשם אחד, והוא חזר ואמר שאמנם יש גמרא עירובין, אבל אין שם מה לאכול. אין מה לבשל, אין איך לבשל, ואין איפה לבשל... ר' גרשון פסק - הולכים למקום הגמרא! הקב"ה כבר ידאג להם לאוכל, צריך להיות "נובהרדוקער נובהרדוקער" בשביל זה... לאו מילתא זזרתא היא, לעבור את כל המלחמה, עם כל המאורעות, ולהשאר בכל החינוך שקיבל בנובהרדוק.

היה לו כזה "רוח", והוא הצליח גם לאסוף את כולם שיסכימו לבוא איתו, הוא השפיע והקרין על הסביבה, הוא כ"כ בטוח, כ"כ טוב לו, הוא מאושר! הוא אף פעם לא מרגיש רע, הוא מאושר שהוא זוכה לחיות כרצון השי"ת, לחיות עם האמת, וטוב לו עם זה! "צדיק באמונתו יחיה", כמו שמבאר הנצי"ב בהרחב דבר בפרשת ואתחנן, שזו התשובה לחבוקוק הנביא ששאל בפסוקים קודם את השאלה של "צדיק ורע לו" ענה לו הקב"ה "צדיק באמונתו יחיה" - אין דבר כזה צדיק ורע לו, הוא "חיי"! הוא לא מרגיש רע אף פעם, הוא מאושר עלי אדמות!

בחורים שישינו בדרגשים למעלה והם התפללו במנין! והם התפללו טוב, ג' תפילות ביום! זה לא דבר של מה בכך, הרי שם היה פחד מות, פשוטו כמשמעו, שם זה לא רק שהיה אפשר למות, אלא כמעט ולא היה סיכוי שלא למות! הרי אצל הרשעים ימ"ש להרוג יהודי זה היה כלום, כמו לשחרר פקק מעל בקבוק... אצל הרשע הגוי זה כלום, אין לזה שום ערך, שום משמעות! והוא לא נבהל מזה, הוא ממשיך, הרי אם הוא מתפלל הוא לא מגיע לעבודה, והוא חטף על זה מכות רצח, מכות רצח פשוטו כמשמעו! כמו שאומרים - הוא היה כבר אחרי המות... רק בסוף הוא נשאר חי, רק הקב"ה יכול להשאיר אותו בחיים.

הוא שמר על התפילין שלו, והצליח להחביא אותם, הוא כל הזמן עסוק בלחשוב איך אפשר להנצל מאיסורים, להנצל מעוד ביטול מצוה, והוא היה משפיע על הסביבה, הוי מרגלא בפומיה, וכי במקרה הגענו הנה, הלא השי"ת הביא אותנו לכאן, ולמה השי"ת שם אותנו כאן, בודאי הרי 'זו ה' חטאנו לו', בגלל העבירות! נו, א"כ פשוט החשבון ממה צריך לפחד יותר, מהחייל הנאצי ימ"ש או מעבירה? מעבירה צריך לפחד! וכן השתגל כל הזמן, איך לינצל מעבירה, ואיך יותר לקיים מצוה.

הוא גם לא היה עובד כל הזמן, הוא היה לומד! כשחייל עמד לו על הראש הוא עשה קצת, וכשהוא הסתובב הוא המשיך ללמוד, הוא כל הזמן לומד! הוא הרי ישיבה בוחע"ר, הוא ישיבה בוחע"ר! זו המהות שלו! בעצם, לא רק בתואר.

היה לו קבלה עוד מנובהרדוק - שכשהוא אוכל - הוא לא גומר את כל האוכל, הוא משאיר שלישי! והוא המשיך עם זה גם במחנה! גם ככה בקושי היה שם מה לאכול... אבל הוא משאיר שלישי! הוא הביא את זה לחביריו, והם לא רצו לקחת ממנו, הם אמרו לו שהם מרגישים שהם אוכלים את הדם שלו. אבל זה לא עזר להם, הוא משאיר שלישי! בסוף מישהו כבר אכל את זה...

פעם הוא ראה שנתנו ליהודי אחד מכות רצח, עד שחשבו שהוא כבר מת, והכניסו אותו לחדר המתים, והוא שם לב שעדיין נשאר בו חיות, רק ששם בחדר מתים הוא ודאי ימות... ובשעה שחילקו את האוכל הוא לקח את המנה שלו והלך והאכיל אותו לאט לאט עד שהחיה אותו, אח"כ אותו אחד עלה לא"י והקים בית! וזה היה כל האוכל שלו, באותו יום הוא לא אכל כלום!

הוא אמר לחביריו שזו הזדמנות כעת להתחנך לכך ש"לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם". נורא נוראות.

ברכת מזל טוב
לדבינו מרן ראש הישיבה שליט"א
 ולחצנו מרבני הישיבה הגאון רבי אליהו הירש שליט"א

לרגל הכנס נכדו-בנו לעזתו"מ
 יה"ד שיזכו לראות רוב נחזת דקדושה מכל יוצ"ה עדי עד
 בסימן טוב ובמזל טוב
 ולא תמוז הזעורה מפי זרעם עד עולם

נוס תנחומים
 לדידינו בוגר הישיבה
הרב מרדכי דיסלדורף שליט"א
 [כט]
 ולכל המשפחה הנכבדה
 בהילקח מהם אביהם הגדול, רב פעלים
הרה"ג רבי נתן דיסלדורף זצ"ל
 בעל הנחמות ירפא את שברם
 ובהמשך דרכו והליכותיו ימצאו נחמה

הגאון דבי מרדכי גוטסגנדה שליט"א

שביתת הארץ בבנין משותף

- ומיהו בפשוטו הרי כ"ד המשנ"ב שם קאי במפקיר בפני א' ע"ש, אבל למאי דלכתחילה [-גם התם] בעי' להפקיר בפני ג', ומבו' בנדרים (מה). דהטעם כדי שיהא א' זוכה וב' מעידים, א"כ בעי' [עכ"פ ב'] הראויים להעיד. [וכ"ה בכה"ח שם בסי' רמז]. [וע"ע פתחי חושן ח"ח פכ"ג הע' י].
- אם הדירה רשומה בטאבו גם ע"ש האשה, גם היא צריכה להפקיר.
- יפקיר בפני אנשים כשרים, שלא יזכו במה שהפקיר, [-דאם יזכו הרי יעברו הם על שביתת הארץ].
- א"צ להודיע לשכניו שהפקיר. וגם יכול להמשיך להשתמש בחצר. פסקי הגריש"א זצ"ל.
- בדין ההפקר הנ"ל לענין שביתת בהמתו, מבו' במשנ"ב (רמז ס"ק יח) דאף דההפקר הוא הפקר גמור אך ההפקר רק לשבת. וכמו"כ הכא ההפקר לשמיטה בלבד.

וע"כ [עכ"פ אם לא זכה בו אחר] חוזר אליו לאחר שמיטה, וא"צ לחזור ולזכות. והיינו דהוי רק הפקר לזמן. ועיי' בזה בפתחי חושן (ח"ח פכ"ג הע' טז). ובפסקי הגריש"א זצ"ל כ' שלאחר שביעית יזכה בחלקו בחזרה, ע"י שישתמש בו.

ולענין התשלום לועד הבית:

הנה כיון דעושים בו איסור, הרי מסייע בידי עוברי עברה, אמנם אם אינו יכול להשטמט מלשלם להם, כיון שיעמידוהו למשפט, ויחייבוהו, מותר כיון דמשלם רק כדי להציל, [וכתשלומו מסים]. הגרשו"א זצ"ל והגריש"א זצ"ל. וראוי שיציין בפניהם שמשלם רק על הנקיון ושאר עבודות המתרות. [הגריש"א זצ"ל].

הדר בשכירות

ואמנם לענין הדר - בבנין משותף - בשכירות בלבד, הנה למאי דקי"ל דשכירות לא קניא, נמצא שאינו עובר ע"י אחרים העובדים בחצירו. ואמנם עי' במשנ"ב (ס' רמז ס"ק יב) לענין שביתת בהמתו בשבת, בהמה שכורה [-מגויל], דכיון דהוי' דאורייתא יש להחמיר דשכירות קניא, ומצווה על שביתתה. ומיהו צ"ע לענין שביעית בזה"ז דהוי' דרבנן, [ועיי' בחזו"א (רס"ב) כב] לענין ספיקא דזורע בבית בשביעית בזה"ז, ודוק. [ועיי' בארו"ש פלא"ה הע' ט, ואכהמ"ל].

משכיר דירתו

ומאידך, כשמשכיר דירתו לאדם חילוני, כיון דשכירות לא קניא והקרקע נשארת שלו, יתנה עמו שלא יעבוד בשביעית. [ואם לא הועיל, יפקיר הגינה]. ומ"מ במה ששותלים עציצים, אין המשכיר עובר, כיון שהעציצים של השוכר. [מנח"ש ח"א סי' מן].

במלאכות דרבנן

ואמנם כ"ז אם נעשות בחצירו מלאכות דאורייתא, [וריעה נטיעה, חרישה, זמירה, בנפן, או קצירה לעבודת הארץ], אבל אם נעשות רק מלאכות דרבנן, בזה כתבו דיש להקל דאינו עובר במה שאחרים עושים בחצירו, [וא"צ להפקיר], כיון דעיקר האיסור במלאכת אחרים, וזה פלוגתא כנ"ל, וע"כ דרבנן יש להקל.

גם י"א דהוי' דומי' דשביתת בהמתו, דבאיסורי דרבנן אינו עובר [כבשבת קנן ע"ב]. כ"ד השאלת דוד. וכן הורה מרן הגריש"א זצ"ל. [ובמעדני ארץ (סי' יג, טז) כ' לחלק]. [ואמנם העירו דלא פסיקא לכו"ע דכל השבותים דרבנן מותרין בבהמתו, (עי' בארו"ש שבת פלא"ה הע' יג) מ"מ בזה].

גם העירו ד"ל דמלאכות דרבנן גדר איסורן רק על הגברא, ואינו איסור על הארץ, וע"כ אינו עובר בעבודה הנעשית ע"י אחרים. ואכהמ"ל.

= הביאני חדריו =

יו"ל ע"י חבר תלמידים חניכי הישיבה הקדושה.
הדברים המובאים בגליון בדרך כלל, הינם מכתבי תלמידים וכד' ולא עברו את שבט ביקורתם של רבותינו שליט"א.

הגליון נועד בעיקר עבור בני הישיבה לדורותיה, החפצים להמשיך להתחנך ולהתעלות כבימי קדם לאורה ובדרכה של הישיבה"ק.

לקבלת הגליון ולהערות והארות
0539747@gmail.com | 4 שולחה 08-9747479

הנה איסורי הלאוין בעבודת הארץ בשביעית, הרי הם איסורים על האדם העובד, ולא על בעל הקרקע. והאיסור לעבוד בין בקרקע שלו ובין בקרקע של אחרים. [ונקטי' דאסור אפי' בקרקע של נכרי (עי' בחזו"א סוס"י ט), ואכהמ"ל, וכן בקרקע של הפקר, ועיי' בזה במנ"ח (מצוה שבת, יא) ובתורת הארץ], אבל לענין איסור העבודה הנלמד מעשה ד'ושבתה הארץ', מצינו פלוגתא האם גם עשה זה קאי רק על האדם העובד [ואפי' בשל אחרים וכנ"ל], או דעשה זה קאי על הבעלים, דהיינו דבשדה שלו איכא על בעל השדה העשה דשביתת הארץ, אף כשאחרים - ואפילו נכרי - עובדים בה, [וכשביתת בהמתו בשבת], וכדיתבאר.

ונפ"מ בדבר המצוי, במי שדר בבנין משותף עם שכנים חילוניים, שעליו לדאוג שגם אחרים [ואפילו נכרי] לא יעשו עבודות האסורות בחצירו ובגינתו, וכפי שיתבאר:

[ועוד דנו עפ"י בכמה מילי: זריעה - בערב שביעית - הנקלטת בשביעית; כיוון מערכת השקאה מערב שביעית, ואכהמ"ל].

'שביתת הארץ' - מעבודת אחרים

דעת המנחת חינוך (מצוה קיב) דהעשה דושבתה הארץ הוי דומי' דעשה דשביתת בהמתו [ושביתת כלים לבית שמאי], דאסור אף לעשות בהם מלאכה ע"י אחרים, ואפי' כשהשכירה לאחרים ולגוי, וה"נ הכא הבעלים מצווה על שביתת שדהו אף מעבודת אחרים, ואפי' מעבודת גוי. והביא כן מגמ' דע"ז (טו ע"ב) דאדם מצווה על שביתת שדהו בשביעית [כשביתת בהמתו בשבת].

וכבר הביאו מדברי הראשונים (שם) דס"ל כן, וכמבואר בתוס' רי"ד [עפ"י רש"י] ובתוס' רבינו אלחנן (ע"ז טו), דאיכא איסור על הישראל המשכיר קרקעו לנכרי העובד בה בשביעית. וכ"כ הריטב"א שם. [ועיי' בזה בביואר הגרי"פ על סהמ"צ להרס"ג (עשה סא)].

[ובפשוטו לדיעה זו, האיסור אף כשאחר ואפי' נכרי, עובד בשדה מעצמו, אף בלי ציווי הבעלים, וגם אפי' אם מיחה בו הבעלים, אכתי עובר בה. ודומיא דשביתת בהמתו. - ולענין עבודות שאינם לצורך הבעלים כלל, [ובדלא השכירה], הנה לענין שביתת בהמתו כה"ג, איכא דיעות בזה בפר', עיי' בס' ארוחות שבת (פלא"ה הע' יב) מ"ש [בוה].

*

אבל לדעת התוס' (ע"ז טו) והרמב"ם (ריש פ"א משמיטה), אף העשה דושבתה הארץ הוי רק איסור לגברא הישראלי העובד [ואף בקרקע של אחרים], אבל אם אחרים או נכרי עובד בשדהו, אין הבעלים עוברים. [-ורק מדרבנן אמירה לנכרי אסורה]. [ועיי' ביאר הגרי"פ (שם) שהק' מל' הר"מ בסהמ"צ 'שתשבות הארץ', דמ' דקאי אארץ].

ובחזו"א (סי' כא ס"ק יז ד"ה ודין) מבו' להלכה להחמיר כהדיעה הראשונה.

בנין משותף

והנה לפי"ז, הדר בבנין משותף, צריך לדאוג שגם אחרים לא יעשו עבודות האסורות בגינה, [ואפי' נכרי]. ואם א"א לו למונעם, ואפי' אם מיחה בהם ועושים שלא מדעתו, מ"מ ה"ז עובר לדיעה הא' הנ"ל (וכנ"ל). ולכן צריך להפקיר את חלקו בגינה. ודומיא דמבו' (באו"ח סי' רמז ג) להפקיר בהמתו המושכרת לגוי, משום איסורא דשביתת בהמתו. [מרן הגריש"א זצ"ל, ועוד. וכ"ה במכתב מרן הקה"י].

[ואף דמ"מ הכא ההפקר לא יועיל להשבייתה מעבודתה, מ"מ לדיעה זו דהציווי רק אבעלים, הרי תו ליכא עכ"פ להעשה. [ובמנחת שלמה (סי' נא, ג) כתב להעיר בזה, וע"ע בדבריו במעדני ארץ (סי' יג, יד) הנ"ל בגדר העשה]. ובשם מרן הגריש"א זצ"ל מובא דבמיחה בהם סגי].

מדיני ההפקר:

- יש להפקיר בפני ג'.
- [ואמנם בדין ההפקר לענין שביתת בהמתו, מדינא סגי בפני עצמו [כהפקר מה"ת], ולפחות בפני א' ע"ש, [ולכתחילה בפני ג', כדין ההפקר מדרבנן], ומיהו התם איכא גמירות דעת, אבל מצות שמיטה לא חמירא לאינשי כ"כ, וע"כ יש להפקיר בפני ג'. מרן הגריש"א זצ"ל].
- מבואר במשנ"ב שם (רמז ס"ק טו) דהפקר לשביתת בהמתו יכול להפקיר בפני בני ביתו. [הגדולים]. והנה הביאו מזה דכמו"כ הכא לענין ההפקר לשביעית.